ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING.

N°. 54. DEEL III. 1 Juli 1910.

I N H O U D : Dr. A. C. Oudemans, Acarologische Aanteekeningen XXXIII. — S. A. Rohwer, A new sawfly from Holland. — Dr. C. L. Reuvens, Bibliotheek.

Acarologische Aanteekeningen XXXIII.

Parasitus heliocopridis nov. sp.

Verwant aan *P. emarginatus* C. L. Koch, Deutonympha. Lichaam, nuchter, lang 1000, breed tusschen de schouderharen 600 mikron. Voorpoot lang 1700 mikron. De twee haren op het eind van het achterschild lang 375 mikron. Epistoma als dat van *Amblygamasus dentipes* (C. L. Koch), nl. met fleschvormige middelspits en iets divergeerende naaldvormige zijspitsen. Achterschild van achteren niet afgesneden maar spits. Op *Heliocopris bucephalus*. Khetwady, Bombay, Prof. F. M. Mullan (door bemiddeling van den heer H. Schmitz S. J.).

Laelaps mullani nov. sp.

De mooiste *Laelaps*, die ik tot dusver zag. — ♂. Lang 1080, breed 870 mikron. Steenrood. Aan den lichaamsrand stralen 24 haren uit, van gemiddeld 430 mikron lengte; de

Smithsonian Institution, JUL 29 1910 N... ...m.

proximale helft dezer haren is lancetvormig. Op ieder der coxae II en III een dik kromsabelvormig haar; op het sternometasternogenitaalschild 3 paar zulke. Op *Heliocopris bucephalus*, etc. als vorige soort.

Microthrombidium thomasi nov. sp.

Larva. Palpklauw glad; haar op galea gevorkt; haar op trochanterofemur en genu palpi geveerd; de beide op tibia palpi glad. Op *Akodon jelskii* O. Thomas; Peru; gevonden door de heeren O. Thomas en Selski. — Collectie Trouessart.

Microthrombidium tinami nov. sp.

Larva. Palpklauw met ventraal tandje; haar op galea glad; haar op trochanterofemur en genu palpi geveerd; de beide op tibia palpi glad. Palptarsus met 5 veerharen, 2 tastharen, 1 reukhaar. In den uitwendigen gehoorgang van *Crypturus noctivagus:* Brazilië; gevonden door E. A. Göldi. — Collectie Trouessart.

Microthrombidium alfreddugèsi nov. sp.

Larva. Hetzelfde, maar palptarsus met 5 veer- en 4 reukharen. Op *Homo sapiens* L., Mexico; gevonden door den heer Alfred Dugès, en door hem ± 1892 onder den naam van tlalzahuatl aan Prof. Trouessart gezonden. Collectie Trouessart.

Microthrombidium göldii nov. sp.

Larva. Palpklauw met ventraal nevenklauwtje; haar op galea glad; haar op trochanterofemur palpi geveerd; haar op genu en tibia palpi glad. Op *Dasyprocta aguti*, Brazilië; gevonden door E. A. Göldi. — Collectie Trouessart.

Microthrombidium sulae nov. sp.

Larva. Palpklauw tweespitsig; kortere spits naaldvormig, externidorsaal; haar op galea glad; haar op trochanterofemur palpi geveerd; haar op genu en twee haren op tibia palpi glad; voorste oog een liggend ovaal. Op *Sula capensis;* West-Afrika; gevonden door Dybowski. Collectie Trouessart.

Microthrombidium bruyanti nov. sp.

Larva. Palpklauw tweespletig; kortere spits naaldvormig, recht, externiventraal; haar op galea glad; haar op trochanterofemur en genu palpi geveerd; extern haar op tibia palpi gevorkt; intern glad. Op *Didelphys opossum* Seba; Zuid-Brazilië; E. A. Göldi.

Microthrombidium muris nov. sp.

Larva. Schildje vijfhoekig, klein, met hoek naar achter. Rugharen, ook die van het schildje, coxaalharen, en haren tusschen coxae I en coxae III kort en fraai veervormig. Mandibelbasen achter sterk afvallend, ter zijde met hoek. Palpklauw met 3 naaldvormige spitsen. Palptarsus met 1 voelhaar, 1 reukhaar en 4 veeren. — *Mus sylvaticus.* H. Fahrenholz. Bremen.

Microthrombidium fahrenholzi nov. sp.

Larva. Schildje vijfhoekig, groot, met hoek naar achter. Alle rug- en buikharen lang, en éenzijdig met éene rij uiterst kleine haartjes. Mandibelbasen achter en ter zijde afgerond, lang. Palpklauw met 3 stompe dikke spitsen. Palptarsus met dik tasthaar, reukhaar en 7 veeren. — *Miniopterus schreibersi.* H. Fahrenholz. Bremen.

Microthrombidium trägårdhi nov. sp,

Larva. Schildje vijfhoekig, klein, met afgeronden hoek naar achter. Haren gewoon. Palpklauw met zwaren dikken gebogen klauw en twee kleinere dorsale. Palptarsus met twee tast-, twee reuk- en twee veerharen. — Achter de ooren van *Cercopithecus griseus*, Witte Nijl, Maart 1901. Dr. Ivar Trägårdh.

Microthrombidium ardeae (Träg.)

Larva. Schildje vijfhoekig, met langen hoek naar achter. Rug- en buikharen zeer lang; die van den achterrand van het lichaam zelfs ventraad gebogen. Mandibula zeer lang, te zamen een hoogen smallen driehoek vormend. Palpen kort en krachtig. Palpklauw driespitsig, middelspits het langst, alle spitsen scherp en krom. Palptarsus met 1 tast-, 1 reuk-, en 4 veerharen, dorsaal met een zware veer. Pooten van *Ardea cinerea*, Witte Nijl, III, 1901. Dr. Ivar Trägårdh.

Schöngastia nov. gen.

Van de mij bekende *Microthrombidium*-larven hadden drie soorten de pseudostigmataalharen lang, dun en in de distale helft behaard, terwijl twee soorten kolfvormige p.-haren bezaten. Ik ken thans reeds 13 soorten van eerstgenoemde, 5 soorten van laatstgenoemde groep. Deze laatsten wil ik vereenigen in een nieuw geslacht: *Schöngastia*. Type *Microthr. vandersandei* Oudms.

C. A. Schöngast schreef, 1668, zijne Dissertatie: Enkurek persarum, morsumque Tarantulae. Deze Acarus werd later de bekende *Argas persicus*. Schöngast meldt reeds, dat dit dier niet alleen lastig is, maar zelfs stuipen, zenuwtoevallen, delirium, gangreen, en den dood kan veroorzaken. Tegenwoordig weet men, dat *Argasidae Spirochaetae* overbrengen!

Schöngastia trouessarti nov. sp.

Larva. Schildje trapezoidaal; achterrand konvex; boven de pseudostigmata een paar chitineboogjes, die als wenkbrauwen gericht zijn. Pseudostigmataalharen als die van *S. vandersandei.* Palpklauw driespletig. Op *Didelphys opossum* Seba; Zuid-Brazilië, E. A. Göldi. Collectie Trouessart.

Schöngastia cercopitheci (Träg.)

Larva. Schildje bijna trapezoidaal met sterk konvexen achterrand. Pseudostigmataalorganen als die van *vandersandei.* Overige schildharen zwaar behaard. Lichaamsharen gewoon. Palpklauw driespitsig; twee spitsen even lang, de derde, externidorsale kort, fijn; alle gebogen. Palptarsus dorsaal met zware veer, ventraal met 1 tast-, 1 reuk- en 3 veerharen. — Achter de ooren van *Cercopithecus griseus;* Witte Nijl, III. 1901; Dr. Ivar Trägårdh.

Doloisia nov. gen.

Onderscheidt zich van alle andere Thrombidiumlarven door sterk behaarde coxae (4 tot 10 haren). Behoort door het zevenharig schildje bij *Microthrombidium* en *Schöngastia.* Type *synoti* Oudms.

L. G. Dolois schreef in 1671 zijn »Cours de Médecine, contenant le miroir de beauté et santé corporelle«. Daarin wijdt hij ook een hoofdstuk aan »cirons« = *Acarus siro* = de schurftmijt.

Doloisia synoti nov. sp.

Larva. Schildje driehoekig, spits naar voren, in elken hoek een lang haar; vóor elk pseudostigma staat een haartje, blijk-

baar een verdwijnend voorhoekhaar van een oorspronkelijk trapezoidaal schildje. Pseud. st. org. Schöngastia-achtig. Palpklauw krachtig, gebogen, tweespitsig, dorsale spits dun. Palptarsus met 1 reukhaar en 4 veeren. — *Synotus barbastellus*; Bremen; 1909; H. Fahrenholz.

Heterothrombidium Verdun.

Dit genus onderscheidt zich van alle andere, doordat het femur niet drie, doch twee leden vertoont, m. a. w. femur 1 en 2 zijn met elkaar vergroeid, femur 3 is vrij. Femur 3 is, wat ik altijd genu genoemd heb, en wat ik uit praktische gronden blijf doen, waartegen ook geen bezwaar is.

Heterothrombidium hylodeus nov. sp.

Maxillicoxaalharen achter de palpen. Schildje ongeveer vijfhoekig, met een hoek naar achter, breeder dan lang, met eene aanduiding eener crista. Op *Hylodeus* sp. (een boomkikker, *Hylidae*), Brazilië, E. A. Göldi.

N.B. De larven worden door de huid van den kikker geheel ingesloten. Collectie Trouessart.

Heterothrombidium verduni nov. sp.

Maxillicoxaalharen achter de palpen. Schildje breeder dan lang, trapezoidaal; achterrand in het midden een weinig convex. Vóor het schildje een peervormig blaasje. Op *Didelphys opossum* Seba, Zuid-Brazilië, E. A. Göldi. Collectie Trouessart.

Charletonia jaegerskioeldi (Träg.).

Larva. Schildje afgerond vijfhoekig; daar de vóorkant

diep ingedeukt is, nadert het schildje een breeden maansikkel in vorm. Voorste pseudost.haren kort, achterste lang, beide in de distale helft behaard. Alle lichaamsharen, vooral die van het schildje zijn dik doornvormig en zelf weer gedoornd. Mandibelklauwen bijna recht horizontaal buitenwaarts gericht. Palpklauw gespleten; palptarsus kort, suikerbroodvormig, met 7 gladde haren, waarvan 1 reukhaar. — Aan een »Heuschrecke« (*Acrididae*?), Sinai, 23. VI. 1901, Dr. I. Trägårdh.

Verval van cellen tot lichaamsmateriaal.

Bij de metamorphose der *Thrombidiidae* en *Oribatidae* trekken zich vóor elke vervelling alle cellen dikwijls tot een bal (Leibesmaterial, body material) samen. Algemeen werd aangenomen, dat het volgende stadium uit deze vormlooze, schijnbaar slechts uit dooier bestaande massa, opnieuw wordt gevormd. Er heeft een »algemeen verval van cellen« plaats. En inderdaad van duidelijke celkernen is geen sprake, wèl van vetbollen van allerlei grootte.

Maar... in deze dooiermassa blijft dikwijls eene donkere figuur zichtbaar. Deze is nu herkend als de levermagen, en men neemt thans aan, dat alle cellen vervallen, behalve die der levermagen! Tot zulk een dwaze vooronderstelling moest men wel komen; en men is met deze interpretatie tevreden.

Waarom de levermaagcellen niet, de andere wèl?

Ik kan mij niet voorstellen, dat alle organen, huid, haren, spieren, hersenen, een gedeelte van het darmkanaal, uitscheidings- en geslachtsorganen tot een vormlooze dooiermassa vervallen, terwijl dit niet het geval is met de levermagen!

Evenmin kan ik mij voorstellen, hoe dan het lichaam opnieuw wordt opgebouwd, waarbij dus de mogelijkheid bestaat, dat de achterpooten zouden opgebouwd worden uit materiaal, gedeeltelijk afkomstig van hersenen, voorpooten, hart, nier of geslachtsorgaan!

Helaas, kleurmiddelen, die vóor het verval enkele lichaamsdeelen, levend, kleuren, kennen wij nog niet; tot zoolang blijft alles aangenomen, dus hypothese. Welnu ik stel een derde hypothese voor: Vóor elke vervelling ballen zich alle cellen wel samen, en veranderen zoodanig, dat zij ons aan dooier doen denken, maar in waarheid blijven zij op hun plaats, zoodat dezelfde cellen dezelfde organen weer »opbouwen«, zoodat van »opbouwen« eigenlijk geen sprake is. Het is een gewone vervelling.

Oribatidae-nymphae.

Kramer leerde ons het onderscheid kennen tusschen proto- en deutonymphae bij *Tyroglyphidae*, hierin bestaande, dat de protonymphae slechts 1 paar, de deutonymphae daarentegen 2 paar genitaalzuignappen bezitten. Ik breidde dit onderscheid uit over de heele groep der *Astigmata* (Ent. Ber. v. 2. n. 26. p. 19. Nov. 1905), voegde daaraan toe, dat bij deutonymphae de trochanteres I, II, III ventraal een haar dragen, dat bij de protonymphae ontbreekt.

Voor zoover ik in de literatuur heb kunnen nagaan, is een onderscheid tusschen proto-, deuto- en tritonymphae bij *Oribatidae* onbekend. Door toeval ontdekte ik, dat hier, wat de genitaalzuignappen betreft, dezelfde regel bestaat als bij de *Astigmata*, n.l.: protonymphae hebben 1, deutonymphae 2, tritonymphae 3 paar genitaalzuignappen.

A. C. Oudemans.